

Warszawa, 13 lipca 2023 r.

L.DZ.FZZ/118/13/07/2023

Szanowna Pani
Marlena Małąg
Minister Rodziny
i Polityki Społecznej

Szanowny Pan
Piotr Patkowski
Podsekretarz Stanu
Ministerstwa Finansów
Główny Rzecznik Dyscypliny
Finansów Publicznych

**Stanowisko Forum Związków Zawodowych dotyczące propozycji Rządu RP
ws. proponowanej wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2024 roku oraz
założeń do projektu budżetu państwa na rok 2024, w tym propozycji średniorocznego
wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej na 2024 rok**

Wstęp

Forum Związków Zawodowych, jako reprezentatywna centrala związkowa dostrzega szereg powiązanych ze sobą zagrożeń związanych ze polityką Rządu RP, stosowaną wobec poszczególnych grup zawodowych, współtworzących organizacje o charakterze reprezentatywnym.

Brak porozumienia w zakresie wysokości minimalnego wynagrodzenia czy średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej nie jest samo w sobie szkodliwe, albowiem może wynikać z naturalnych różnic interesów, a więc z odmiennych perspektyw. Problem polega na konstrukcji, na której zbudowany jest proces decyzyjny przedstawicieli Rządu RP. Procesy te kształtują z kolei formułę aktywności strony rządowej w Radzie Dialogu Społecznego. Jej wpływ na budowanie relacji z partnerami społecznymi budzi nasz głęboki sprzeciw.

Ocena jakości dialogu społecznego ws. procesu ustalania minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2024 roku oraz założeń do projektu budżetu państwa na rok 2024

Forum Związków Zawodowych pragnie zaprezentować ocenę tego w jaki sposób decyzje podejmowane przez przedstawicieli Rządu RP będą wpływać na szereg relacji społeczno - gospodarczych.

W pierwszej kolejności należy zaznaczyć, iż pomimo wielokrotnych apeli i próśb kierowanych przez część reprezentatywnych organizacji związkowych, Rząd RP nie podjął wysiłku wypracowania wraz ze stroną społeczną spójnej perspektywy co do sposobu wyliczania wysokości minimalnego wynagrodzenia, zgodnie z mechanizmami jej określania, zawartym w ustawie o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. 2002 Nr 200 poz. 1679). Brak spójności wszystkich trzech stron uczestniczących w dialogu społecznych to bariera, która systemowo uniemożliwia osiągnięcie kompromisów. Bariera, którą już w 2022 roku można było przełamać.

Drugi, równie ważny wątek dotyczy się ustalania średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej. W tej sprawie należy mieć na uwadze, że wpływ decyzji Rządu RP na wynagrodzenia w tzw. budżetówce i szerzej - w całym sektorze finansów publicznych ma charakter długofalowy i wielosektorowy.

Obecnie uwarunkowania społeczno - ekonomiczne, u podstaw których leży wysoki poziom inflacji

i wieloletnie zaniechania w stosunku do szeroko pojętej sfery publicznej, w zderzeniu z rządową agendą, mogą wywołać ogromne straty, których charakterystykę przedstawimy w kolejnych rozdziałach przedmiotowego stanowiska.

Powstaje pytanie - dlaczego kluczowe ośrodki władzy podejmują tego typu ryzyka? W naszej ocenie najważniejszym czynnikiem wpływającym na podejmowanie prób o charakterze wyłącznie zamrażającym kryzys w państwowej sferze budżetowej są nadchodzące wybory parlamentarne.

Trzeci fragment oceny jakości dialogu społecznego FZZ poświęca dyskusji dotyczącej założeniom do projektu budżetu państwa na rok 2024. Przedsmakiem do debaty na temat przyszłości kształtowania jednego z najważniejszych dokumentów określających relacje państwo - obywatel, w tym państwo - pracownik był dyskurs prowadzony w Radzie Dialogu Społecznego ws. wykonania budżetu państwa polskiego za rok 2022. Ani druzgoczący w swojej treści raport Najwyższej Izby Kontroli ws. wykonania budżetu państwa za rok 2022, ani uwagi strony społecznej co do rozbieżności prezentowanej sprawozdawczości pomiędzy informacjami skierowanymi do opinii publicznej, a Komisji Europejskiej, w zakresie realnych wydatków, nie wzruszyły filarów rządowej narracji o stabilności finansów publicznych. Polski Instytut Ekonomiczny ocenia, że poza oficjalnym budżetem, głównie w ramach funduszy zgromadzonych w Banku Gospodarstwa Krajowego i Polskim Funduszu Rozwojowym, wydano około 324 miliardów złotych. Fakt tworzenia pozabudżetowych funduszy nie budzi zastrzeżeń, albowiem jest to powszechna praktyka stosowana również w krajach Europy Zachodniej. Zastrzeżenia, których strona rządowa nie przyjmuje do wiadomości wynikają ze skali wydatków, ich przedmiotu (często odmiennego od pierwotnych założeń danego funduszu), a przede wszystkim z niezrozumiałej praktyki ich ukrywania przed opinią publiczną. Z wyżej wymienionych powodów, dyskusja o założeniach do projektu budżetu państwa na rok 2024 może okazać się jedynie „pogadanką” o, zaledwie, wycinku dochodów i wydatków.

Wysokość minimalnego wynagrodzenia - zestawienie propozycji FZZ i strony rządowej na tle osób najuboższych i kondycji przedsiębiorstw.

Forum Związków Zawodowych proponuje, aby w 2024 roku minimalne wynagrodzenie za pracę wyniosło:

od 1 stycznia 2024 r. (o 700 zł) tj. co najmniej 4300 zł brutto;

od 1 lipca 2024 r. (o 240 zł) tj. co najmniej 4540 zł brutto;

Z kolei Rząd RP proponuje, aby w 2024 roku minimalne wynagrodzenie za pracę wyniosło:

od 1 stycznia - 4242 zł brutto;

od 1 lipca 2024 r. - 4300 złotych brutto.

Różnice w prezentowanych stanowiskach wynikają z odmiennych metod wyliczania minimalnego wynagrodzenia. Forum Związków Zawodowych, podobnie jak Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, dokonując ustalenia wysokości płacy minimalnej wzięło pod uwagę zapis wynikający wprost z ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę. Uszczegóławiając, chodzi o artykuł 5, punkt 4 o brzmieniu - *„Jeżeli w roku, w którym odbywają się negocjacje, wysokość minimalnego wynagrodzenia będzie niższa od połowy wysokości przeciętnego wynagrodzenia, o którym mowa w art. 2 ust. 2 pkt 4, stopień wzrostu, o którym mowa w ust. 1, zwiększa się dodatkowo o 2/3 wskaźnika prognozowanego realnego przyrostu produktu krajowego brutto.”*.

Ponadto, przy kształtowaniu minimalnego wynagrodzenia za pracę należy brać pod uwagę sytuację osób najslabiej zarabiających na tle wskaźników obrazujących jakość życia. Wedle danych GUS, dochód rozporządzalny na osobę w 2022 roku wzrósł z 2 061,93 złotych do 2 249,79 złotych. Oznacza to wzrost o 9,1% w stosunku do 2021 roku.

Jednak średnioroczny wskaźnik inflacji w 2022 roku wyniósł 14,4%. Mówimy więc o spadku realnej wartości dochodu rozporządzalnego na osobę aż o 5,3%. W roku bieżącym dochód rozporządzalny zapewne utrzyma się w realnym ujęciu na poziomie z roku 2022. Warunkiem jest spełnienie prognoz dotyczących korelacji wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej oraz inflacji.

Osoby najsłabiej zarabiające są szczególnie narażone na wpadnięcie w spiralę zadłużenia. Według danych raportu InfoDług w 2022 roku zadłużenie Polek i Polaków wzrosło o 6,4 miliardów złotych. Jedną z głównych przyczyn niemożności regulowania zadłużenia w terminie, którą wskazują respondenci w ramach przeprowadzonego w powyższym raporcie badania jest inflacja, niskie zarobki i podwyżka stóp procentowych.

FZZ wyraża zrozumienie dla pogarszającej się sytuacji małych i średnich przedsiębiorstw w roku bieżącym, jednocześnie podkreślając, iż w Polsce, podobnie jak w strefie euro zachodzi zjawisko o nazwie *greedflation*, tj. wykorzystywania nastrojów konsumentów, którzy w związku z rosnącą inflacją akceptują rosnące marże identyfikując je jako skutek wzrostu kosztów. Dane GUS za 2022 rok potwierdzają, iż zysk netto polskich firm wzrósł w stosunku do 2021 roku, o 13%. Należy mieć na uwadze, iż jest to obraz poddany uogólnieniu. Kondycja firm uzależniona jest od branż, w których funkcjonują i czynnika regionalnego.

Forum Związków Zawodowych po raz kolejny apeluje o dialog pomiędzy stroną rządową, a stroną pracodawców ws. zastosowania ewentualnych, wąsko zakrojonych mechanizmów wsparcia dla firm, które z powodu rosnących kosztów mogą mieć problemy z utrzymaniem zatrudnienia w 2024 roku. Łączny koszt podwyżki płacy minimalnej, zgodnie z propozycją rządową wyniesie około 35 miliardów złotych, z czego około 15 miliardów to bezpośredni wpływ do budżetu i funduszy takich jak FUS, do którego ma trafić dodatkowe 9 miliardów. Podwyżka płacy minimalnej, określona przez pracodawców jako radykalnie wysoka, wynika w pierwszej kolejności z dynamiki wzrostu cen. Z kolei galopująca inflacja oznacza nie tylko zwiększenie dynamiki wzrostu cen.

To przede wszystkim dodatkowy podatek, trafiający do Skarbu Państwa. W roku ubiegłym Polki i Polacy, zgodnie z analizą Najwyższej Izby Kontroli, zapłacili około 150 miliardów tzw. podatku inflacyjnego. Tak więc poszukiwanie oszczędności w portfelach pracowników jest niesprawiedliwe, albowiem pracownice i pracownicy są takimi samymi płatnikami „podatku inflacyjnego” jak przedsiębiorcy. Za rozwiązanie sporu odpowiedzialna na dzień dzisiejszy jest strona rządowa.

Sytuacja w sektorze finansów publicznych, a propozycje strony rządowej w zakresie podwyżek płac w państwowej sferze budżetowej

Dla pełnej przejrzystości i potrzeby zobrazowania stosunku strony rządowej do propozycji FZZ w sprawie podwyżek płac w państwowej sferze budżetowej, na łamach niniejszego stanowiska prezentujemy jego przebieg w latach 2022 - 2024.

2022 rok

FZZ

Propozycja Forum Związków Zawodowych - wzrost średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej o nie mniej niż 12% (wspólne stanowisko FZZ, NSZZ „Solidarność” i OPZZ).

Rząd RP

Decyzja Rządu RP - zwiększenie funduszu wynagrodzeń osobowych dla pracowników państwowej sfery budżetowej o ok. 4,4%.

Inflacja

Średnioroczny wskaźnik inflacji w 2022 roku = 14,4%.

Prognoza inflacji Rządu RP zwarta w założeniach do budżetu państwa na 2022 rok = 2,8%

Płaca minimalna

Wzrost o 7,5%.

Realny wzrost płac w gospodarce narodowej = -2,7%.

2023 rok

FZZ

Propozycja Forum Związków Zawodowych - wzrost średniorocznego wskaźnika płac w państwowej sferze budżetowej o nie mniej niż 20% (wspólne stanowisko FZZ, NSZZ „Solidarność” i OPZZ).

Rząd RP

Decyzja Rządu RP - wzrost średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej o 7,8% + jednorazowa nagroda 1125 złotych brutto z wyłączeniem państwowych stanowisk kierowniczych oraz sędziów delegowanych do ministerstwa sprawiedliwości.

Inflacja

Średnioroczny prognozowany wskaźnik inflacji w 2023 roku = 13%.

Prognoza inflacji Rządu RP zwarta w założeniach do projektu budżetu państwa na 2023 rok = 7,8%.

Płaca minimalna

Wzrost o 17,8%.

Realny wzrost płac w gospodarce narodowej = -1%.

2024 rok

FZZ

Propozycja Forum Związków Zawodowych - wzrost średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej o nie mniej niż 24%.

Rząd RP

Decyzja Rządu RP - wzrost średniorocznego wskaźnika wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej o 6,6% + selektywne podnoszenie funduszy wynagrodzeń u poszczególnych grup zawodowych.

Inflacja

Średnioroczny prognozowany wskaźnik inflacji w 2023 roku = 6,6%.

Płaca minimalna

Prognozowany wzrost minimalnego wynagrodzenia = 20%.

Podsumowanie

Prognoza skumulowanej inflacji w latach 2022 - 2024 = 37,8%

Prognoza skumulowanego wzrostu średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej w latach 2022 - 2024 = 14,14%.

Różnica pomiędzy skumulowanym tempem wzrostu inflacji latach 2022 - 2024 a skumulowanym tempem wzrostu średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej = -23,66%.

Prognoza skumulowanego wzrostu minimalnego wynagrodzenia w latach 2022 - 2024 = 41,9%.

Prognoza realnego wzrostu płac w gospodarce narodowej w 2024 roku = 2,9%.

Symulacja skumulowanego tempa wzrostu średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej (realizacja postulatów FZZ) w stosunku do skumulowanego tempa wzrostu inflacji: wzrost o 28,9%.

Symulacja scenariusza kompromisowego = różnica pomiędzy średnią prognozowanego skumulowanego wzrostu średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej w latach 2022 - 2024 i realizacją postulatów FZZ, a prognozowanym, skumulowanym tempem wzrostu inflacji = wzrost o 2,75%.

Wnioski:

- tempo wzrostu średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej jest niższe niż tempo wzrostu inflacji;
- spadek realnej wartości wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej jest wyższy aniżeli spadek realnego tempa wynagrodzeń w gospodarce narodowej;
- tempo wzrostu płac w państwowej sferze budżetowej w odniesieniu do średniorocznego wskaźnika jest niższe, aniżeli tempo wzrostu płacy minimalnej co skutkuje wypłaszczeniem siatki płac;
- **osiągnięcie najprostszego z możliwych kompromisów pomiędzy stroną związkową, a Rządem RP ws. wzrostu średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej w swoich skutkach nie tylko utrzymałby realną wartość wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej, a także zapewniłby ich wzrost o około 3% w latach 2022 - 2024 oraz ograniczyłby proces wypłaszczenia wynagrodzeń.**

Wzrost średniorocznego wskaźnika płac w państwowej sferze budżetowej, a pozostałe mechanizmy podnoszenia wynagrodzeń

Rząd RP, ustami przedstawicieli Ministerstwa Finansów zapowiedział, iż oprócz wzrostu średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej, na podstawie danych finansowych przekazanych przez niektóre resorty, np. Ministerstwo Obrony Narodowej czy Ministerstwo Edukacji i Nauki, rozpocznie dyskusje o selektywnym podniesieniu niektórych funduszy wynagrodzeń.

W ocenie Forum Związków Zawodowych taki zabieg, podobnie jak owoc porozumienia pomiędzy Rządem RP, a NSZZ „Solidarność”, podpisanego w Hucie Stalowa Wola 7 czerwca 2023 roku w postaci jednorazowych nagród, nie rozwiąże kluczowych problemów systemowych związanych z funkcjonowaniem jednostek sektora finansów publicznych.

O jakich systemowych problemach mowa?

1. Państwo Polskie jako pośredni lub bezpośredni pracodawca nie zwiększy swojej atrakcyjności w stosunku do oferty sektora prywatnego.
2. Tego typu rozwiązanie nie gwarantuje rozwiązania problemów z pogarszającą się sytuacją kadrową.
3. Dostęp i jakość usług publicznych nie ulegnie poprawie, w niektórych obszarach może pozostać co najwyżej na aktualnym poziomie.
4. Ministerstwo Finansów nie zaprezentowało żadnych informacji o tym, na jakiej podstawie w danym resorcie zostaną (być może!) zwiększone środki na płace, a w innych nie.
5. Ministerstwo Finansów nie przekazało reprezentatywnym partnerom społecznym żadnych gwarancji dotyczących koniecznych w naszej ocenie standardów i warunków wypracowywania kompromisów płacowych pomiędzy reprezentatywnymi organizacjami związkowymi działającymi w danej branży, a kierownictwami resortów.

Ponadto, argument lansowany przez przedstawicieli strony rządowej o tym, iż kształtowanie wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej poprzez wzrost wskaźnika powoduje rozwarstwienie dochodów, ponieważ sprzyja w pierwszej kolejności najlepiej zarabiającym, np. tym, którzy zarabiają powyżej 20 000 złotych brutto miesięcznie ma wątpliwą wartość merytoryczną. Pomocnicze pytanie brzmi - ile w państwowej sferze budżetowej pracuje osób zarabiających 20 000 złotych brutto miesięcznie i więcej, a ile jest pracowników zarabiających minimalne wynagrodzenie w stosunku do ogółu zatrudnionych?

W związku z powyższym, Forum Związków Zawodowych podtrzymuje stanowisko, w którym domaga się 20-procentowej podwyżki średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej w bieżącym roku, z wyrównaniem od 1 lipca 2023 roku i 24-procentowej podwyżki średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej w roku 2024.

Tylko w ten sposób może dojść do systemowej naprawy błędów i zaniechań ostatnich lat. Postulaty FZZ są gwarancją, iż w zamian za stosowanie politycznego klucza, wedle którego tylko wybrani mają dostęp do stołu negocjacyjnego, strona rządowa podejmie realny dialog. Nikt - ani poszczególne formacje służb mundurowych i pracownicy cywilni tych służb, ani pracownicy wymiaru sprawiedliwości, ZUS-u, Krajowej Administracji Skarbowej, edukacji i oświaty - nikt nie może pozostać wykluczony z możliwości osiągania konsensusów.

Dwie siły napędowe wzrostu gospodarczego. Powinny być trzy.

Założenia do projektu budżetu państwa na rok 2024 można skrócić do tezy, iż głównymi siłami napędowymi polskiej gospodarki w kolejnym roku będzie wzrost minimalnego wynagrodzenia oraz waloryzacja świadczenia *Rodzina 500 plus*. Te dwa instrumenty są przez stronę rządową ukazywane jako kontekst w odniesieniu do wzrostu spożycia prywatnego, a także realnego wzrostu płac w gospodarce narodowej czy wzrostu oszczędności gospodarstw domowych. Forum Związków Zawodowych nigdy nie negowało istoty i pozytywnego wpływu programu *Rodzina 500 plus*, a tym bardziej zawsze popierało wzrost minimalnego wynagrodzenia.

Jednak wzrost spożycia prywatnego nie może być jedynym wehikułem budowania wzrostu gospodarczego. Tym samym warto zwrócić uwagę na prognozy banku PEKAO, które obniżyło swoją prognozę PKB dla Polski - z 0,9% do 0,4% PKB w bieżącym roku oraz z 3,1% do 2% w roku 2024. W tym przypadku twierdzenia o niskim wpływie środków z Krajowego Planu Odbudowy na wzrost PKB okazują się być jeszcze bardziej buńczuczne. Prognozowany wpływ KPO na PKB Polski w 2024 roku to około 1 punkt procentowy dodatkowego wzrostu, który w dodatku wynikałby z inwestycji realizowanych na poziomie centralnym i samorządowym. Inwestycje te z kolei, związane ze zmianami w modelu energetycznym, inwestycjami w procesy cyfryzacyjne, docelowo zmieniłyby strukturę wzrostu, pozwoliłyby przedsiębiorstwom na utrzymanie konkurencyjności i w efekcie - wzmocniłyby procesy dezinflacyjne.

Forum Związków Zawodowych wyraża obawy związane ze spadkiem stopy inwestycji, która w 2022 roku wyniosła 16,8%, co w stosunku do unijnej średniej na poziomie 23,2% jest wynikiem odbiegającym od oczekiwanego.

Wykorzystując przestrzeń przeznaczoną dla reprezentatywnych partnerów społecznych do opiniowania założeń do budżetu państwa na rok 2024, FZZ apeluje do strony rządowej, aby przyjęła kurs oparty na elementarnej odpowiedzialności za przyszłość następnych pokoleń i nie wyrzucała na śmietnik historii szans związanych z przyjęciem środków pochodzących z Funduszu Odporności.

Podsumowanie

Kluczowym zagrożeniem, determinującym dyskusję na temat płac w państwowej sferze budżetowej, minimalnego wynagrodzenia oraz rozwoju polskiej gospodarki w ujęciu ogólnym jest inflacja, która wymknęła się spod kontroli. W niniejszym stanowisku FZZ potwierdza, iż rządowe prognozy dotyczące wzrostu cen w poszczególnych latach wpływały na kształtowanie procesów decyzyjnych, które z powodu nietrafności tychże prognoz uderzały w pracownice i pracowników. Forum Związków Zawodowych, nie po raz pierwszy, sceptycznie podchodzi do założeń inflacyjnych na 2024 rok.

Brak środków z KPO, bezkontrolne wydawanie pieniędzy poza budżetem, ograniczony wpływ inwestycji na PKB, dominacja konsumpcji jako głównej siły napędowej może oznaczać, iż Polska nie będzie się rozwijać w założonym tempie, a sam wzrost będzie kosztowny pod względem rosnącej inflacji. A nade wszystko, Rząd RP kroczy ku dalszemu ograniczaniu procesów związanych z dialogiem społecznym. Przyznawanie jednorazowych nagród w zamian za rzetelną dyskusję o systemowych podwyżkach wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej i szerzej, tj. we wszystkich jednostkach finansów publicznych - selektywne, nietransparentne, pozbawione głębszego uzasadnienia negocjacje w zamian za odpowiedzialne negocjacje o odbudowie usług publicznych - to jedne z wielu zamienników, swoistych politycznych podróbek, którymi strona rządowa próbuje, choćby na chwilę, naprawić naszą wspólną rzeczywistość.

FORUM
ZWIĄZKÓW
ZAWODOWYCH

ul. Jana III Sobieskiego 102A
lok.U7
00-764 Warszawa

t./fax: +48 (22) 628 73 75
e: biuro@fzz.org.pl

Apelujemy o odwagę, tak bardzo potrzebną do tego, aby zacząć traktować Polki i Polaków, serio.

Z poważaniem

Dorota Gardias

PRZEWODNICZĄCA
FORUM ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

Santander Bank Polska S.A.
Kod Swift (BIC): WBKPPLPP
Nr: 47 1500 1360 1213 6005 1090 0000

KRS: 0000087470
REGON: 093043340
NIP: 554-24-77-994